

(Af)magtens Arrogance

AF

INGA FLOTO

Niels Thomsen har leveret et arrogant og provokerende indlæg, der burde have lov at tale for sig selv. Desværre har han været så uheldig at misforstå og fordreje mine synspunkter i en sådan grad, at den stakkels læser bliver aldeles vildledt. Det bliver jeg nødt til at korrigere, men først et par overordnede betragtninger om det Thomsenske projekt.

Niels Thomsen har et kumulativt videnskabsbegreb, en optimistisk fremskridtstro, der paradoksalt nok alene gælder samfundsvidenskaberne og en videnskabsopfattelse, der må betegnes som ureflekteret positivism. Det er en videnskabsteoretisk position, jeg ikke deler, og det er jeg jo ikke ene om – deraf hele misèren. Rent faktisk er en sådan videnskabsopfattelse for tiden under kraftig beskyldning. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at Niels Thomsens standpunkt netop er en videnskabsteoretisk position – og ikke en åbenbaret sandhed, selv om han selv tror, det hænger sådan sammen og derfor har den opfattelse, at alle, der ikke deler hans synspunkter, er aldeles på vildspor. Med et så teoretisk ureflekteret standpunkt er det naturligvis umuligt at nå til nogen meningsfuld dialog. Det er så bare ærgerligt, for hverken biografien, mikrohistorien eller den ny kulturhistorie er da uproblematisk størrelser, ligesom heller ikke den strukturhistorie, den være sig marxistisk eller positivistisk, de er en reaktion på, jo var problemfri. Der kunne altså være al mulig grund til at tage en debat om historievidenskabens grundlagsproblemer, det kan bare ikke gøres på det primitive niveau, Niels Thomsen har lagt.

Men nu til sagen. Jeg skrev (HT 96, s.156): »*Relevans* er noget relativt, man må altid spørge: relevant i forhold til hvad. Derfor kan man i virkeligheden ikke tage ordet relevans i sin mund uden i samme ånde- drag at tænke på *magt*. Den der har magten, definerer hvad der er relevant og ikke relevant. Det er uproblematisk så længe der er tale om hegemoniale forhold, det er problematisk, når der ikke er noget hegemoni. Så er det ene dybt relevant for nogle og totalt irrelevant for andre,

og kun en magtkamp kan afgøre, hvad slags relevans, der er relevant! Det er den situation jeg mener, historievitenskaben befinder sig i i dag«. Det turde være åbenbart, at Niels Thomsens indlæg just er at læse som et led i en sådan magtkamp, som et forsøg på at etablere hegemoniale tilstande og skabe en konsensus omkring det, han nu engang mener, er historievitenskab, både hvad angår genstandsområde og metoder. Det er kun den, der er relevant, sådan er det bare, det må alle da kunne indse.

Det kan de bare ikke, og det er just problemet. Og det problem er der ingen entydig løsning på, jeg kender den i hvert fald ikke. Men da det nu var en indledningsforelæsning til det første danske historikermøde i lange tider og det ville være kedeligt, hvis forsamlingen gik bort i nedtrykt sindstilstand, greb jeg til tre plusord, som vi alle kender og dagligt anvender i vores praksis som universitetslærere, nemlig *kvalitet, perspektiv, erkendelse* (s. 158-159). De kan efter min bedste overbevisning anvendes på alle genrer inden for historievitenskaben, men de kan ikke bruges til at definere en absolut, kun en relativ relevans. Jeg har ikke »hyldet« mikrohistorien, men brugt den til at illustrere det opbrud, der er i gang (s. 157-158). Og hvad Niels Thomsen måtte skimte af »knæfald for visse museumsfag« må stå helt for hans egen regning. Derimod har jeg ganske rigtigt skrevet, at »Tiden står i biografens tegn« – det er en simpel konstatering, og det turde ikke være løgn, al den stund det er hele rationalet bag Niels Thomsens egen artikel.

Man kan anskue historievitenskabens 200-årige udvikling som een lang kamp om, hvad videnskabelighed er og bør være, og om hvordan verden hænger sammen og derfor bør beskrives. Det vi står midt i nu er endnu et skred i historievitenskabens udvikling, og måske et skred, der er dybere end alle tidligere, fordi det rækker helt ned til videnskabens erkendelsesteoretiske fundament. Men på overfladen ser det sådan ud: Mens det i 1960'erne og 70'erne så ud som om historievitenskaben for alvor var ved at definere sig som en samfundsvidenskab, så ser det nu ud, som om den er i færd med at definere sig som en humanistisk videnskab, med alt hvad dette så end måtte indebære. Det er tilsyneladende denne udvikling, der får Niels Thomsen til at fare i flint, men hvorfor dog, hvorfor er det hele så forfærdeligt? Ingen videnskab kan overleve, hvis den stivner i eengang fastlagte former.